

UMCS
INSTYTUT EKONOMII I FINANSÓW

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Pokolenie Z w badaniach z dyscypliny ekonomii i finansów – systematyczny przegląd literatury

dr hab. Anna Korzeniowska, prof. UMCS

dr hab. Monika Klimontowicz, prof. UE

Prezentacja na Seminarium IEiF 03.04.20205 r.

www.umcs.pl

www.uekat.pl

Agenda

1. Pokolenie Z jako przedmiot badań naukowych
2. Założenia badawcze
3. Metodyka badań
4. Wyniki
5. Wnioski

Pokolenie Z jako przedmiot badań

- Osoby urodzone pomiędzy 1995/1997 a 2012 rokiem
- Generation Z, GenZ, Zoomers, iGeneration, Centennials, Post-millennials, Homelanders
- Cechy pokolenia:
  - ✓ cyfrowi tubylcy
  - ✓ świadomi konsumenci
  - ✓ chronią swoją prywatność
  - ✓ przedsiębiorczy
  - ✓ zaniepokojeni swoimi perspektywami na przyszłość
  - ✓ dbają o środowisko

Założenia badawcze

Cel:

określenie zakresu w jakim pokolenie Z jest przedmiotem badań naukowych prowadzonych w dyscyplinie ekonomia i finanse, określenie luk badawczych oraz wytyczenie kierunków dla dalszych badań dotyczących tego pokolenia w analizowanej dyscyplinie

Pytania badawcze:

- Jaki zakres przedmiotowy obejmują badania naukowe z dziedziny ekonomia i finanse dotyczące pokolenia Z?
- W jaki sposób zainteresowanie pokoleniem Z w badaniach naukowych z dziedziny ekonomii i finansów zmieniało się począwszy od pierwszej publikacji na ten temat?
- Jaki zakres geograficzny obejmują badania naukowe z dziedziny ekonomia i finanse dotyczące pokolenia Z?

Założenia badawcze

Hipotezy:

H1: W dotychczasowych badaniach z zakresu ekonomii i finansów dotyczących pokolenia Z uwaga skupia się na dwóch obszarach, którymi są: finansial literacy, z naciskiem na wiedzę finansową oraz aktywność przedstawicieli tego pokolenia w mediach społecznościowych. **niepotwierdzona**

H2: Zainteresowanie problematyką ekonomii i finansów pokolenia Z zmieniało się w sposób nieliniowy. **potwierdzona**

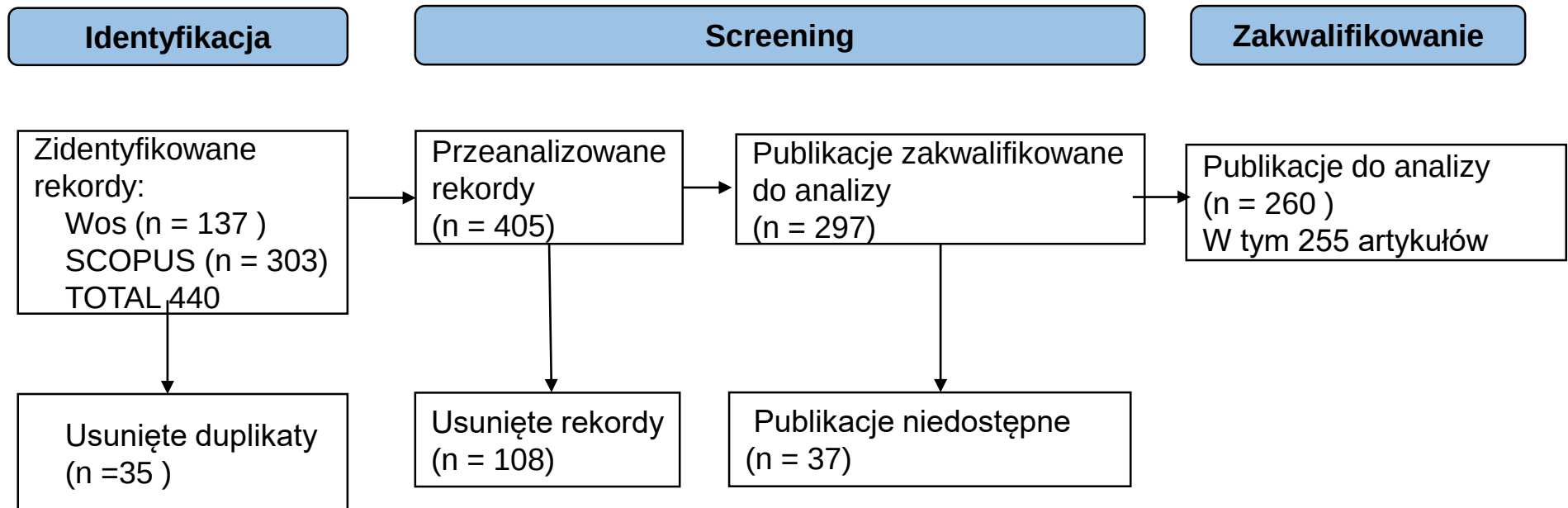
H3: Pod względem przestrzennym w badaniach problemów ekonomiczno-finansowych pokolenia Z dominują badania prowadzone poza terytorium Unii Europejskiej.
niepotwierdzona

Systematyczny przegląd literatury wg procedury **PRISMA** obejmujący:

- bazy danych: Scopus i Web of Science
- **słowa kluczowe:**
  - **Generation Z, GenZ**, Zoomers, iGeneration, **Centennials**, Post-millennials, Homelanders
  - Economics, finance
- lata publikacji 1995-2024 (ekstrakcja w I połowie marca 2024)
- publikacje w języku angielskim dostępne w Open Access
- ograniczenie do kategorii ekonomicznych
- Przykładowy prompt użyty w bazie Scopus:
(TITLE-ABS-KEY (centennial*) AND ALL (economics OR finance)) AND PUBYEAR > 1994 AND PUBYEAR < 2025 AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , "English")) AND (LIMIT-TO (PUBSTAGE , "final")) AND (LIMIT-TO (OA , "all")) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA , "ECON") OR LIMIT-TO (SUBJAREA , "BUSI"))

Proces ekstrakcji tekstów z baz

Source: Own calculation using the diagram from: Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD, et al. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. BMJ 2021;372:n71. doi: 10.1136/bmj.n71

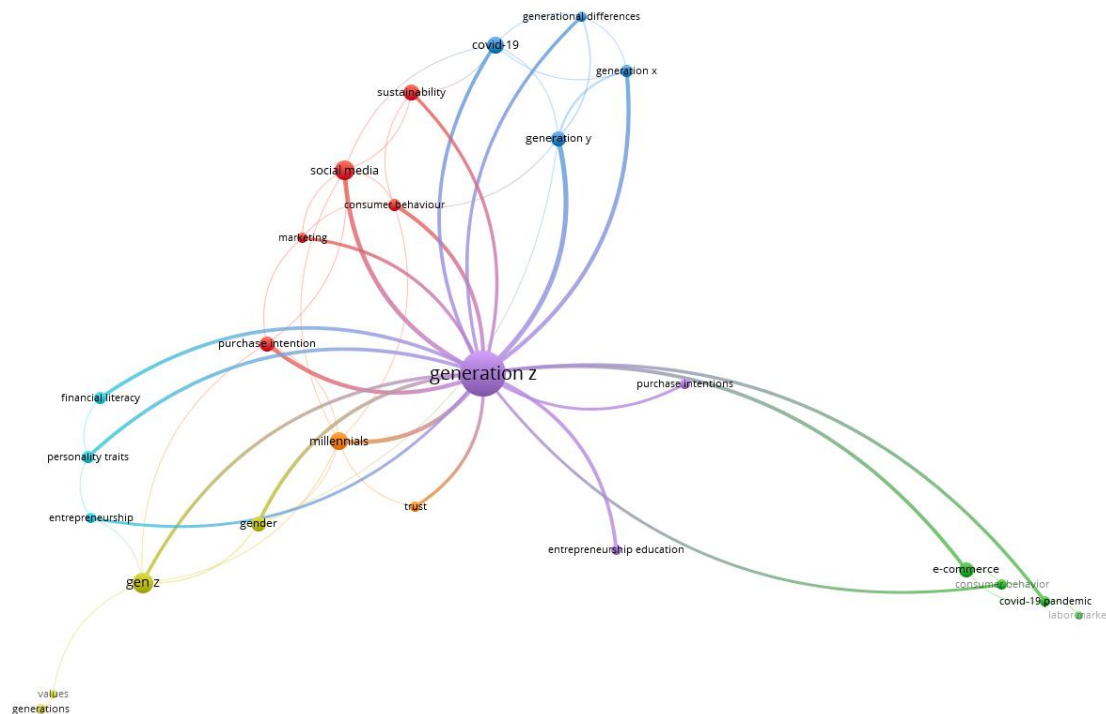

Q1: Jaki zakres przedmiotowy obejmują badania naukowe z dziedziny ekonomia i finanse dotyczące pokolenia Z?

Główne obszary badawcze:

- Porównania międzypokoleniowe
- Zachowania konsumenckie & e-commerce
- Marketing & social media (intencje zakupowe)
- Charakterystyka pokolenia (cechy i wartości, w tym przedsiębiorczość)

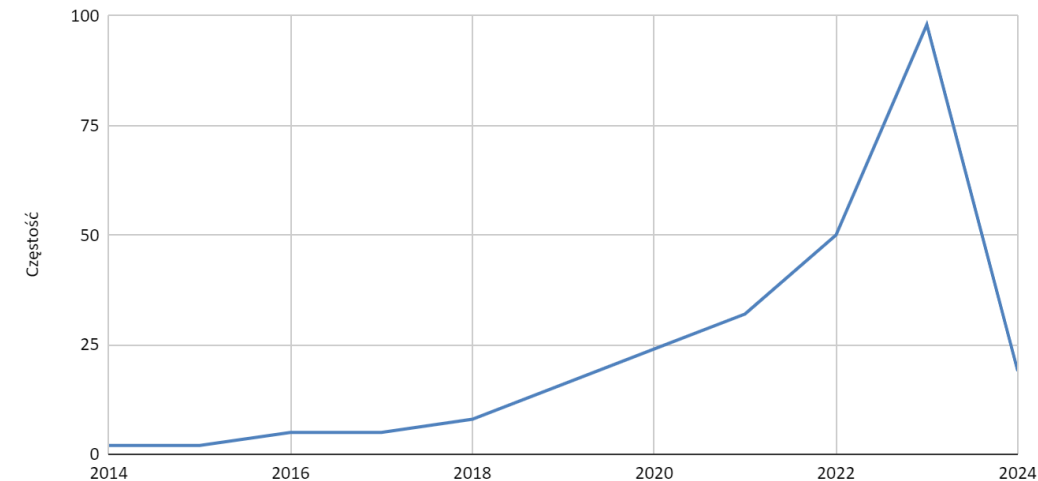

Wyniki badań

Q2: W jaki sposób zainteresowanie pokoleniem Z w badaniach naukowych z dziedziny ekonomii i finansów zmieniało się począwszy od pierwszej publikacji na ten temat?

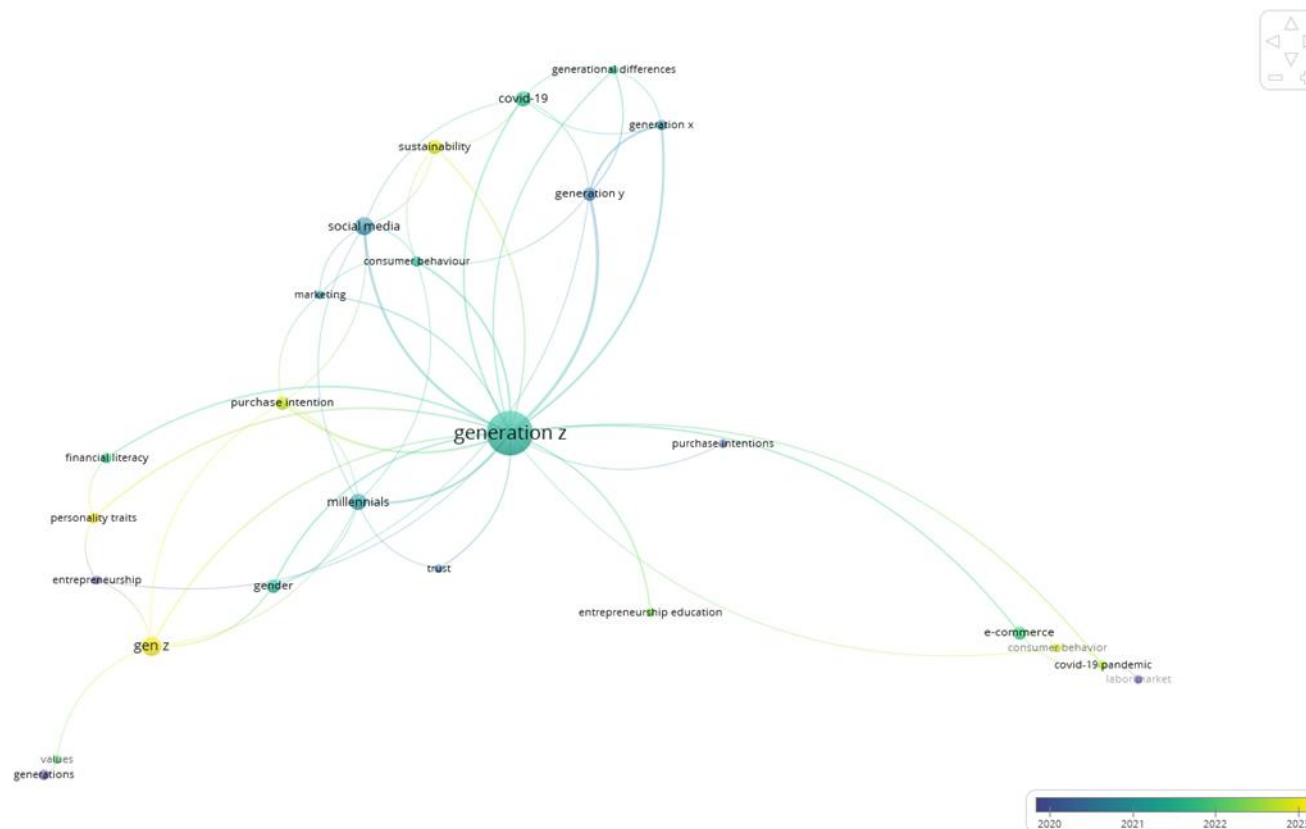
▲	Częstość	Procent	Procent (ważnych)
2014	2	0,8	0,8
2015	2	0,8	0,8
2016	5	1,9	1,9
2017	5	1,9	1,9
2018	8	3,1	3,1
2019	16	6,2	6,2
2020	24	9,2	9,2
2021	32	12,3	12,3
2022	50	19,2	19,2
2023	97	37,3	37,3
2024	19	7,3	7,3
Ogółem (ważnych)	260	100,0	100,0
Braki danych	0	0,0	
OGÓŁEM	260	100,0	

Częstość a

Wyniki badań

Q2: W jaki sposób zainteresowanie pokoleniem Z w badaniach naukowych z dziedziny ekonomii i finansów zmieniało się począwszy od pierwszej publikacji na ten temat?

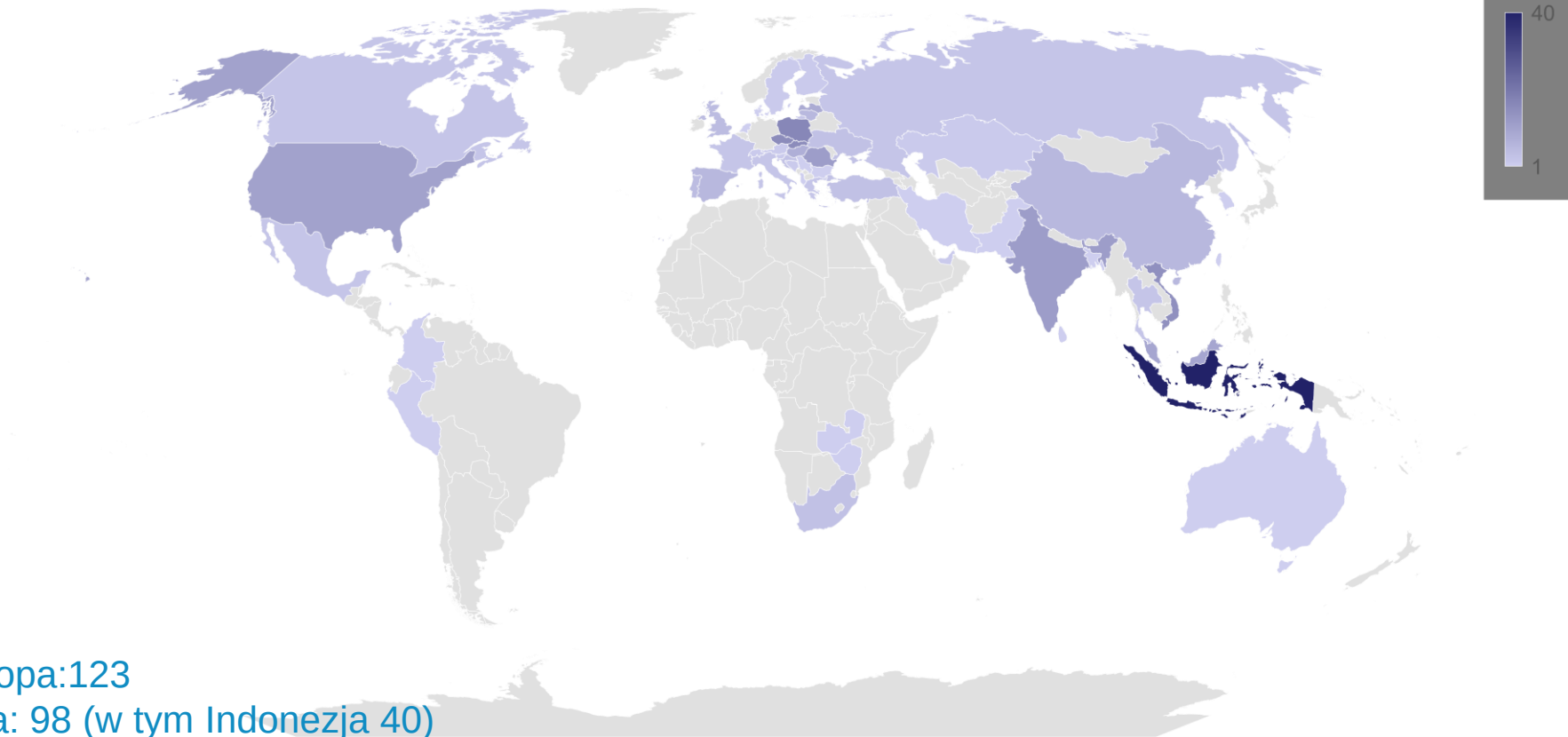
UMCS
INSTYTUT EKONOMII I FINANSÓW

Wyniki badań

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Q3: Jaki zakres geograficzny obejmują badania naukowe z dziedziny ekonomia i finanse dotyczące pokolenia Z?

Europa:123

Azja: 98 (w tym Indonezja 40)

Ameryka Północna: 15

Obsługiwane przez usługę Bing
© Australian Bureau of Statistics, GeoNames, Microsoft, Navinfo, Open Places, OpenStreetMap, TomTom, Wikipedia, Zenrin

UMCS
INSTYTUT EKONOMII I FINANSÓW

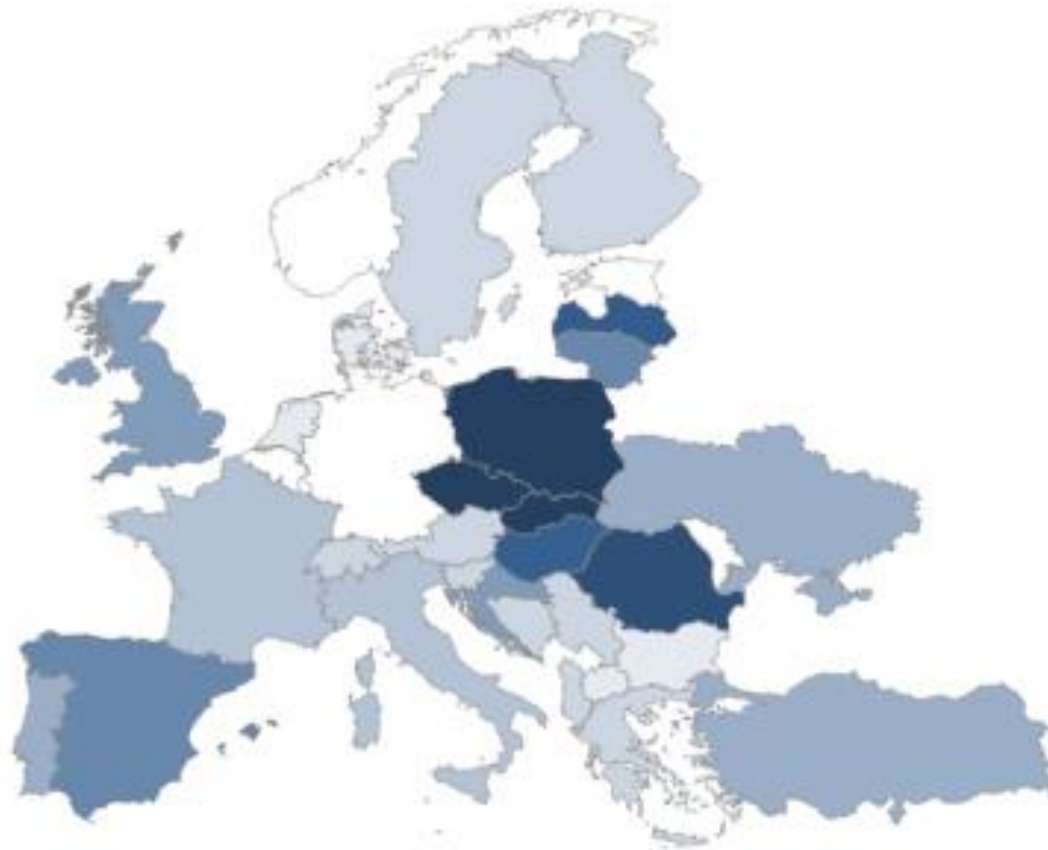
Wyniki badań

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Q3: Jaki zakres geograficzny obejmują badania naukowe z dziedziny ekonomia i finanse dotyczące pokolenia Z?

Serial1
0 8 16

Wnioski

- Główne obszary badawcze obejmują: porównania międzypokoleniowe, zachowania konsumenckie & e-commerce, marketing & social media (intencje zakupowe), charakterystykę cech i wartości pokolenia Z;
- W ostatnich latach akcenty w badaniach przesunęły się w kierunku zrównoważonego rozwoju
- Większość badań prowadzonych jest w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (Polska, Czechy Słowacja) i w Azji (Indonezja, Wietnam, Indie, Malezja)

Zdiagnozowany klaster	Zidentyfikowane w badaniach	Luki do wypełnienia
1. Zachowania konsumentów	Osoby z pokolenia Z wykazują silne postawy wobec marek i lojalność w intencjach zakupowych, deklarując jednocześnie uznanie dla wartości zrównoważonego rozwoju. Czynniki finansowe ograniczają jednak ich wybory. Są skłonni podążać za eWOM marketingiem w mediach społecznościowych. Cenią opinie innych, nawet nieznanym, w mediach społecznościowych i aktywnie poszukują informacji przed dokonaniem zakupu.	• Skuteczność instrumentów i technik marketingowych (nie tylko eWOM). • Określenie autorytetów wpływających na ich opinie, wartości i zachowania. • Istotne cechy produktów i usług w procesie zakupowym
2. Przedsiębiorczość	Pokolenie Z wykazuje pewne intencje przedsiębiorcze, ale nie jest aktywne w zakładaniu firm, z wyjątkiem działalności cyfrowej (sklepy internetowe, programowanie, blogi/vlogi, profile influencerów). Kierują się niektórymi normami subiektywnymi.	• Preferencje, predyspozycje i wiedza na temat działalności gospodarczej. • Pokolenie Z jako przedsiębiorcy. • Etyka zachowań pokolenia Z.
3. Technologia finansowa w e-commerce	Skupienie na e-commerce, jego dostępności i prostocie użytkowania, często w połączeniu z rozwojem PayTech i/lub preferencjami dotyczącymi instrumentów płatniczych. Połączenie preferencji, cech osobowości i niektórych aspektów wiedzy finansowej, zazwyczaj badane przy użyciu modeli TAM lub TPB. Wiele badań koncentruje się na studentach.	• Kompleksowe badania nad wiedzą finansową. • Znajomość i wykorzystanie koncepcji oraz instrumentów finansowych. • Planowanie finansowe i zarządzanie ryzykiem

Zdiagnozowany klaster	Zidentyfikowane w badaniach	Luki do wypełnienia
4. Zatrudnienie	Pokolenie Z zwraca uwagę na markę pracodawcy i procesy HRM przy wyborze pracy. Wykazuje niską lojalność wobec pracodawcy i jest bardzo mobilne na rynku pracy. Zwracają uwagę na wartości pracodawcy, choć trudno ich przekonać do ich przestrzegania. Nie podejmują również pracy, jeśli ich wartości są niezgodne z wartościami pracodawcy.	• Czynniki wpływające na lojalność wobec pracodawcy. • Sposoby dostosowania się pracodawców do nowych wyzwań na rynku pracy, głównie wysokiej mobilności pracowników. • Wzmacnianie autorytetu pracodawców/menedżerów. • Nowe techniki zarządzania uwzględniające specyfikę pokolenia Z.
5. Zrównoważony rozwój i CSR	Pandemia COVID-19 skłoniła społeczeństwa do skupienia się na problemach zdrowotnych i zrównoważonym rozwoju. Stąd popularne badania na temat różnych grup społecznych dotyczące postrzegania/oceny CSR, innowacyjności i osiągania celów zrównoważonego rozwoju przez korporacje i przedsiębiorców.	• Relacja między postrzeganiem CSR i celów zrównoważonego rozwoju przez innych a ich faktycznym wdrażaniem przez przedstawicieli pokolenia Z. • Rozbieżność między deklarowanymi a realizowanymi wartościami.
6. Porównania międzypokoleniowe	Różnice między pokoleniami, głównie X, Y i Z.	• Międzyregionalne i krajowe różnice w ramach pokolenia Z. • Porównanie różnic pokoleniowych między krajami/regionami.

Dziękuję za uwagę

